

29 november 2021

Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren

Inleiding

Hierbij de maandelijkse portie met berichten over het onderwijs, vooral kijkend naar wat er zoals gebeurt rond de Ad-opleidingen maar met onze zoektocht naar wat er speelt komen we ook veel andere interessante zaken tegen. We nemen ze mee, om te laten zien dat er veel beweging in het onderwijs valt te constateren. Veel leesplezier.

Inhoud

1	Folder aanmelden hbo en wo <i>Elke a.s. student krijgt een folder van de minister over de aanmelding...</i>	1
2	Ad-opleidingen bij de HU <i>De HU is de Ad-opleidingen aan het bundelen in Amersfoort...</i>	2
3	Over 10 jaar bewandelt iedere student een persoonlijk leerpad <i>Een interview met Radboud Dam over het levenlang ontwikkelen, bij de HvA en elders in het land...</i>	4
4	Centraal bundelen deeltijdonderwijs biedt geweldige mogelijkheden <i>Een interview met Rien Brouwers van Avans Hogeschool over de toekomst van deeltijd...</i>	7
5	ECVET verdwijnt, maar niet de principes <i>Geen studiepunten in het mbo, maar het benoemen van studielast blijft relevant...</i>	9
6	Nieuw opleidingstraject HBO-Verpleegkunde voor zij-instromers blijkt schot in de roos <i>Een van de initiatieven om meer verpleegkundigen te kunnen opleiden...</i>	9
7	Aftrap nieuw praktijkgericht vak T&T op scholen NO-Friesland <i>Uitproberen van een nieuw vak in het voortgezet onderwijs...</i>	10
8	Bepaling N-termen examen 2021 <i>Informatie over het verhogen van scores bij het havo-examen wiskunde...</i>	11
9	Brief OCW over klacht a.s. student over vrijstellingen <i>Een a.s. student vindt de procedures niet helder...</i>	13
10	Rapport – evaluatie 'wet verlaagd wettelijk collegegeld <i>Heeft de halvering van het collegegeld geholpen...</i>	14
11	Bachelor of Cabaret <i>Een nieuwe bekostigde opleiding met een interessante graad...</i>	16

1 Folder aanmelden hbo en wo

Elk jaar stuurt OCW een folder naar a.s. studenten om informatie te geven over wat er allemaal speelt rond de aanmelding, met waarschuwingen over de procedures en termijnen. Maar het er ook om dat jongeren weten wat hun rechten zijn. Hier de tekst van de folder.

Meld je op tijd aan

Heb je je studiekeuze gemaakt? Meld je dan aan via www.studielink.nl. Dat kan vanaf 1 oktober 2021. Voor opleidingen met selectie (numerus fixus) moet je je uiterlijk op 15 januari 2022 hebben aangemeld. De uiterste aanmelddata voor de overige opleidingen met selectie (bijvoorbeeld de kunstopleidingen) vind je op de website van de hogeschool of universiteit. Let daarbij goed op: de uiterste aanmelddatum voor deze opleidingen is soms al 15 januari. Voor opleidingen zonder selectie kun je je uiterlijk op 1 mei 2022 aanmelden. Let op: voor het aanmelden via Studielink

heb je een DigiD nodig. Je DigiD regel je via www.digid.nl en duurt een week. Doe dit dus ruim vóór 15 januari of ruim vóór 1 mei.

Ga je studeren bij een hogeschool of universiteit die niet door de overheid bekostigd wordt? Check hun aanmelddatum en meld je daar dan rechtstreeks aan.

Doe mee aan de studiekeuzecheck

Als je je op tijd hebt aangemeld via Studielink, heb je recht op een studiekeuzecheck (soms heet het matchingsactiviteit). Dat is een activiteit die de hogeschool of universiteit je aanbiedt na je aanmelding als laatste check voor jou om te kijken of de opleiding bij je past. Meestal bestaat de studiekeuzecheck uit een gesprek, proefcollege met een toets of een vragenlijst. Na deelname ontvang je terugkoppeling of een advies of de opleiding bij je past.

Soms is deelname verplicht. Het advies is vrijblijvend als je je uiterlijk op 1 mei hebt aangemeld. Na je studiekeuzecheck kan je nog veranderen van opleiding als je eerste aanmelding maar uiterlijk op 1 mei is. Opleidingen met selectie bieden geen studiekeuzecheck aan.

Lees alles over de studiekeuzecheck op www.studiekeuze123.nl/studiekeuzecheck. Ben je niet tevreden over de studiekeuzecheck of het advies dat je hebt ontvangen? Stel je vragen bij de opleiding zelf of meld dit op www.meldpuntstudiekeuzecheck.nl. Dit meldpunt is opgericht door de studentenorganisaties LSVb en ISO.

2 Ad-opleidingen bij de HU

De Hogeschool Utrecht is in Amersfoort aanwezig met Ad-opleidingen, op een eigen locatie, en is hard aan de slag met het uitbreiden van het aanbod. Intussen wordt geconstateerd dat deze aanpak een schot in de roos is, gelet op de sterk groeiende instroom.

We geven hier een artikel dat onlangs verscheen, met een interessant achtergrondverhaal, op basis van statements van studenten en docenten.

Jay kwam op zijn twintigste uit de landmacht. Hij had een mbo-diploma en kon meteen beginnen als stukadoor. Dat 'muren mooi maken' vond hij een tijdlang fantastisch en het verdiende goed. Maar op zijn éenendertigste 'is hij het zat om voor de mengkuip met gips te bukken'. Een vriend die altijd met computers in de weer is raadt hem aan om zich aan te melden voor de opleiding Software Development. Na twee keer zakken haalde hij de toelatingstest. Hij kocht meteen een nieuwe laptop met discotoetsenbord. 'Dit heeft de toekomst', glundert hij.

Veel vraag

De docent van Jay, Gerrit Veldman, is de opleiding Software Development gestart. Het aantal studenten op die opleiding is vorig jaar verdubbeld. Volgens Veldman is dat logisch: 'Er is momenteel veel vraag naar praktisch hoogopgeleide softwareontwikkelaars die met Agile en Scrum kunnen werken en hun eigen 'leren' weten te regisseren. Dat is precies wat we doen in de opleiding en sluit goed aan op het werkveld en de maatschappelijke behoeften.

'Studenten willen een gerichte opleiding'

Veldman vervolgt: 'De AD geniet steeds meer bekendheid. Studenten willen een gerichte opleiding in twee jaar volgen en daarna doorstromen naar een bachelor. Ook hebben we een september én februari instroom voor zowel voltijd als deeltijd. Dat samen zorgt voor een snelle groei.'

Opvallend is dat die studenten overal vandaan komen. Veldman ziet studenten van de havo, het mbo, studenten die de hbo-bachelor niet afgerond hebben, en studenten zoals Jay die zich vanuit een vorige baan om- of bijscholen. Het zijn studenten van zestien jaar tot eind veertig.

Wat Veldman ziet is niet uniek. Ook docent Kees van Manen ziet studenten uit allerlei richtingen en leeftijden instromen in zijn Ad Sales en Accountmanagement. Die opleiding is dit jaar in omvang verdriedubbeld. 'Wij zijn een unieke opleiding in zowel regio Utrecht, als het Gooi en Gelderland en we zijn door studenten via de keuzegids verkozen tot topopleiding.'

Meteen aan de slag

Op de meeste Ad-opleidingen gaan studenten in het tweede jaar al werken, nadat ze in het eerste jaar al praktijkprojecten hebben gedaan en stage hebben gelopen.

Een voorbeeld van die praktijkprojecten is bijvoorbeeld het Livecomfestival. Een eendaags kennis-evenement van studenten voor studenten dat aanstaande maandag plaatsvindt. Studenten van de Ad-opleiding eventmanagement Juara (19) en Nicole (24) helpen mee aan het organiseren daarvan.

Dertien leerteams hebben elk hun eigen onderwerp. Juara legt uit: 'Wij hebben één bijeenkomst georganiseerd over criminaliteit en eentje over drugsgebruik op festivals. Het is leuk dat je door het organiseren van zo'n project leert hoe je een evenement opzet. Voor mij biedt deze manier van leren uitkomst omdat ik nooit goed was in normale toetsen.'

Dat geldt ook voor Niels (19) die Logistiek Management studeert. 'Ik kan niet goed stampen. Ik vergeet de theorie snel. Maar ik moet toch een diploma halen. Dan helpt dat leren in de praktijk en in groepen werken aan projecten.'

'Tegenwoordig vragen ze overal hbo-werk en denkniveau'

Niels' vader werkt als logistiek manager bij de grootste afvalverwerker van de omgeving Utrecht. Dat leek Niels ook wel wat, maar als hij zich met zijn vader vergelijkt merkt hij dat de perspectieven veranderd zijn. 'Mijn vader heeft zich altijd kunnen opwerken, maar loopt nu aan tegen het feit dat hij zonder diploma niet meer door kan groeien. Tegenwoordig vragen ze overal hbo-werk en denkniveau. Daarom zit ik hier.'

Makkelijk doorstromen

Een andere reden voor Niels om aan een Ad-opleiding te beginnen was het feit dat hij weinig risico wil nemen. 'Op het moment dat je begint met een hbo-Bachelor van vier jaar en je uitvalt, heb je niets behalve een studieschuld. Hier zit je twee jaar op een opleiding, heb je contacten bij een werkplek en kan je daarna makkelijk doorstromen, als je nog puf hebt.'

Van Maanen merkt op dat een deel van het succes van zijn populaire opleiding ook komt doordat er een goede wisselwerking is tussen het hbo en dat het meer praktijkgericht is. 'Ik geef les op zowel de hbo in Utrecht als hier in Amersfoort en het mooie is dat je de theorie hier meteen om kan zetten in de praktijk.'

'Je kunt theorie hier meteen omzetten in praktijk'

In Amersfoort zit een mbo dichtbij de HU. Volgens van Maanen is dat ook een verklaring voor de almaar groeiende cijfers. Daar doet hij ook zijn best voor. 'Op de mbo-opleiding Sales zijn we in overleg met docenten daar al studenten enthousiast aan het maken voor de Ad-opleiding.'

Juara en Nicole zien doorstromen ook wel zitten. Nicole: 'Studeren is fijn als je het nog niet goed weet, dat geeft je tijd om de beste keuze te maken. Het is ook een prettig idee dat ik straks nooit meer wordt afgewezen omdat ik geen hbo'er ben. Dat geeft me zelfvertrouwen.'

3 Over 10 jaar bewandelt iedere student een persoonlijk leerpad

14-07-2021 / Stef Smits

Op de website van de organisatie met de naam 'Morgens' (www.morgens.nl), een consultancy-bureau, verschijnen regelmatig interviews met personen die actief betrokken zijn bij het onderwijs, de samenwerking met het werkveld en dus ook bij het levenlang ontwikkelen. Hierbij een van die stukken, een interview met Radboud Dam (HvA), op een aantal fronten bezig met dat levenlang ontwikkelen.

Radboud Dam, programmamanager Leven Lang Ontwikkelen bij de Hogeschool van Amsterdam. Morgens ging in gesprek met Radboud Dam, programmamanager Leven Lang Ontwikkelen bij de Hogeschool van Amsterdam. In dit interview uit een reeks interviews met onderwijsinstellingen en werkgevers, schetst Radboud Dam zijn visie op Leven Lang Ontwikkelen, welke successen er zijn behaald en welke uitdagingen er nog in het verschiet liggen.

Radboud Dam werkt elf jaar bij de Hogeschool van Amsterdam (HvA) en heeft jarenlange onderwijs ervaring. De laatste zeven jaar is hij zeer actief op het thema Leven Lang Ontwikkelen (LLO) in de rol van programmaleider. Ook op landelijk niveau is Radboud actief op het thema LLO: vanuit de Vereniging Hogescholen als voorzitter van het landelijke omscholingsplatform FastSwitch en als beleidsadviseur Flexibilisering bij het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW).

Leven Lang Ontwikkelen bij de Hogeschool van Amsterdam

Hoe pakt de HvA Leven Lang Ontwikkelen aan?

“Ons vertrekpunt was in eerste instantie het bestaande contractonderwijs. Dat was een succesvolle tak van sport geworden binnen de HvA en gezien door opleidingen als kans. Tegelijk speelt de HvA in op de landelijke beleidsontwikkelingen en waren de dalende studentenaantallen in regulier onderwijs een invloedrijke stimulans. Vier jaar geleden is een koers van verbreding ingezet waarbij de visie is uitgewerkt hoe LLO past binnen de publieke taak van de HvA en welk portfolio en welke doelgroepen daar bij passen.

De ondernemende en innovatieve stappen richting LLO zijn met durf door het College van Bestuur gezet: in eerste instantie was de impact op de organisatie nog ongewis. Sinds 2020 is er sprake van een strategische richting waarbij LLO meer integraal wordt aangevlogen: het realiseren van een persoonlijk leerpad waarbij flexibilisering binnen opleidingen op micro niveau (binnen een module), meso niveau (een modulaire structuur over opleidingen heen) en/of macro niveau (een opleiding is opgebouwd uit eenheden van leeruitkomsten) uitgewerkt kan worden. Daarnaast blijft de HvA volop insteken op contractonderwijs waarbij aanbod voor professionals passend is binnen de doorlopende leerpaden van de opleidingen of een vorm van doorwerking is van kennis uit ons praktijkgerichte onderzoek. Binnen de HvA is de afspraak dat elke opleiding de ruimte heeft om in een convenant met het CvB ambities en doelstellingen aan te geven inclusief tijdslijn voor deze ambities. Samen met faculteiten en opleidingen gaan wij de uitdaging aan om iedere LLO businesscase sluitend te maken.”

Over 10 jaar bewandelt iedere student een persoonlijk leerpad.

Hoe hebben jullie de doelgroep gedefinieerd?

“Het doelgroepgericht denken is binnen de HvA nog in ontwikkeling. Ons vertrekpunt is het centraal stellen wat de student meeneemt en gezamenlijk bepalen welk leerpad het meest passend is. Binnen de HvA is een strak onderscheid gemaakt tussen aan de ene kant de LLO doelgroep, gericht op professionals die deeltijd duaal en cursorisch contractonderwijs volgen en aan de andere kant de populatie die voltijd onderwijs volgt. De vraag in de toekomst zal zijn of het onderscheid nog relevant is gelet op het op handen zijnde wetsvoorstel gebaseerd op eenheden van leeruitkomsten. Om die reden denken we nu na over hoe scherp we onze propositie ook naar buiten toe moeten opdelen in loketten voor regulier onderwijs en LLO onderwijs voor professionals.”

Samenwerking tussen onderwijs en de buitenwereld

Hoe geven jullie de samenwerking met de LLO partners vorm?

“Binnen de HvA werken we op opleidingsniveau met werkveldadviesraden, stagepartners en onderzoekspartners. Sinds een aantal jaar zijn daar de contractpartners bijgekomen, organisaties

en koepels waarvoor we scholing op maat maken. Op instellingsniveau zijn de rond zes grootste-lijke thema's georganiseerde Centres of Expertise bepalend: Urban Education, Urban Technology, Urban Vitality, Urban Governance and Social Innovation, Creative Innovation en Applied Artificial Intelligence. Deze grote publiek-private samenwerkingen bepalen mede het opleidingsportfolio en daaruit komt veel contractonderwijs voort."

Radboud ziet het samenwerkingsplatform FastSwitch op landelijk niveau als een lichtend voorbeeld. Onder de vlag van FastSwitch werken zo'n twintig hogescholen samen via een digitale werkplaats aan gemeenschappelijke en flexibele omscholingsroutes voor kraptesectoren als zorg, onderwijs, techniek en IT. Het interessante aan FastSwitch is dat landelijk hogescholen hele opleidingen voor elkaar beschikbaar stellen om daarmee het aanbod in de eigen regio versneld te verbeteren. Dat drukt de publieke investeringen en zorgt voor een snelle time-to-market. Daarbij organiseren we als hogescholen de hele keten van selectie, matching, omscholing en begeleiding. De switcher en de werkgever zijn vanaf moment een partner in deze aanpak. Dat is echt vernieuwend en een mooi voorbeeld van hoe hogescholen LLO kunnen vormgeven."

Radboud ziet een landelijke LLO cultuur als een voorwaarde voor een doorbraak in LLO. Hoe zorgen we dat LLO als een kans wordt gezien en niet als een bedreiging? Daarbij ziet hij dat vraag en aanbod niet goed op elkaar afgestemd zijn. In het mbo is de vraagzijde problematisch, veel praktisch geschoolden hebben slechte ervaringen met formeel onderwijs en leren voornamelijk informeel tijdens hun werkend leven. Hoe krijg je die groep aan het (formele) leren of hoe verzilver je het informele leren? Bij hoogopgeleiden is het precies andersom. Zij vinden het overwegend makkelijker om regie te nemen op hun ontwikkeling, maar zien dat het LLO aanbod achterblijft op hun behoeften en niet flexibel genoeg aansluit qua deelname- en aanbodcondities. Daar ligt een belangrijke taak voor ons in het hoger onderwijs. Radboud probeert zo bij te dragen aan een stelsel meer gericht op een leven lang ontwikkelen.

Een mix van landelijke en regionale samenwerkingsverbanden zoals FastSwitch zijn nodig voor een doorbraak in LLO.

Hoe zie je diplomagericht onderwijs zich in de toekomst verhouden tot verkorte onderwijsvormen?

"De focus op diplomagericht onderwijs is en blijft de wettelijke taak van publieke, bekostigde hogescholen. Maar zoals ook in de recente position paper van de Vereniging Hogescholen wordt gesteld kunnen de deelname- en aanbodcondities gaandeweg wel wijzigen voor de LLO-doelgroep om het aanbod beter en flexibeler te laten aansluiten bij de behoeften van werkenden. Kort gezegd, modulaire bekostiging kan daarvan een uitwerking zijn. Andere vormen zijn ook mogelijk natuurlijk, maar voorop staat dat we nu al een beweging zien naar kleinere eenheden die een zelfstandige erkenning hebben. Na de zomer start er vanuit de Versnellingsagenda bijvoorbeeld een pilot rondom microcredentials. Microcredentials zijn mini-kwalificaties die vaardigheden, kennis en/of ervaring in een bepaald vakgebied aantonen. In eerste instantie zullen deze microcredentials een plek gaan krijgen in het private domein, maar we zullen zien dat het steeds makkelijker wordt om onderdelen uit diploma onderwijs te ontsluiten voor doelgroepen in de private kolom. De vraag is dan ook waar over een aantal jaar de grens tussen publiek en privaat ligt, nu de publieke taak voor hogescholen steeds groter wordt rondom LLO."

Hoe is LLO daarbij intern bij de HvA georganiseerd?

"Het governance model van de HvA is decentraal ingericht met een LLO-manager per faculteit die samen met opleidingen het contractportfolio ontwikkelt en nieuwe businesscases begeleidt. Daarnaast richt de LLO-tak binnen faculteiten zich op accountmanagement, de organisatie van contractonderwijs en de marketing en communicatie naar buiten. In feite is elke LLO-projectleider een intermediair tussen de vraag van buiten en het maatwerk aanbod vanbinnen. Hij brengt ze samen en zorgt voor een goede businesscase in lijn met Helderheid (OCW). Uitgangspunt van ons beleid daarbij is dat LLO-ambities moeten aansluiten bij doorlopende leerlijnen van een curriculum of moet aansluiten bij een van de zes Centers of Expertise en integraal kostendekkend zijn.

De centrale afdeling LLO/contract is sinds vorig jaar rechtstreeks gepositioneerd binnen de Bestuursstaf en adviseert onder het College van Bestuur (CvB) over LLO-besluiten en ondersteunt

tegelijkertijd de processen binnen de faculteiten om deze processen actief te ondersteunen. Vanuit deze afdeling worden landelijke en regionale kansen vertaald naar concreet advies en acties naar zowel CvB als faculteiten. Inhoudelijk wordt per thema bekeken welke mankracht binnen de faculteiten verder nodig is om uitvoering van een business case verder in gang te zetten. Tenslotte is er recent veel geïnvesteerd in de administratieve organisatie en integraal beleid rondom juridische, financiële en strategische kaders. Een interne audit bracht een aantal prangende kwesties aan het licht rondom eenduidigheid in bedrijfsvoering, een uniforme kostprijsberekening en verantwoording over contractactiviteiten op verschillende niveaus in de instelling. Daar hebben we nu echt een slag geslagen.”

De huidige bekostigingsstructuur van instellingen staat haaks op het LLO denken.

Je noemde net al een aantal uitdagingen, wat zijn de grootste uitdagingen die jullie bij de HvA tegenkomen bij het realiseren van LLO-onderwijs?

“De huidige bekostigingsstructuur van instellingen staat haaks op het LLO-denken. In het huidige stelsel gaat de bekostiging nog uit van een student die nominaal binnen vier jaar afstudeert met een jaar uitloop, ook wel de diplomabonus genoemd. Dat uniforme beeld over wat nominaal is staat haaks op LLO en persoonlijke leerpaden. Daarnaast is de jaarlijkse lumpsum bekostiging onverbiddeijk, geld vloeit aan het einde van het kalenderjaar weer weg waardoor opleidingen geen reserves kunnen opbouwen. Instellingen kennen daardoor ook geen privaat vermogen om fluctuaties op te vangen en die beperking maakt grootschalig inspelen op LLO-aanbod lastig.

In sommige gevallen is het wel geoorloofd om publieke middelen aan te wenden voor private investeringen, maar dan moet de meerwaarde voor de publieke taak wel geborgd zijn. Dit betekent voor hogescholen dat ze heel scherp moeten afwegen welk LLO-aanbod ze wel en niet ontwikkelen. Die voorzichtigheid sluit niet aan bij de wens van OCW, maar ook van SZW en EZK om juist meer te investeren in LLO. Om die reden zou de bekostiging, maar dus ook de lumpsum financiering en de beleidslijn rondom macrodoelmatigheid beter moeten aansluiten bij het LLO-beleid. Hogescholen moeten meer ruimte krijgen als we LLO echt beschouwen als onderdeel van de publieke taak.

Een andere oproep is om het makkelijker te maken om in goede samenwerking en onderlinge afstemming tussen hogescholen van elkaars portfolio gebruik te kunnen maken. Stel dat een hogeschool een Associate Degree (AD) opleiding wil starten die op een andere hbo reeds goed loopt, moet nu nog een heel tijdrovend en duur goedkeuringstraject worden doorlopen (de Toets Nieuwe Opleiding en de Macrodoelmatigheid) met ongewisse uitkomst. Het zou een grote winst betekenen in het stimuleren van LLO en het wendbaarder maken van hogescholen in de regio als daar snelheid en kostenreductie van publieke middelen kan worden gerealiseerd, bijvoorbeeld door het uitwisselen van Ad's tussen hogescholen bij wederzijds goedvinden.

We werken nu al veel landelijk samen (o.a. met Hogeschool van Arnhem en Nijmegen) en vertalen dat naar onze regionale focus. We kunnen nog beter voor het voetlicht brengen dat hogescholen antwoorden bieden op maatschappelijke uitdagingen. Door samen te werken wordt de kracht van het collectief zichtbaar. En kan een individuele hogeschool verder werken aan implementatie in de eigen regio.”

De toekomst van een Leven Lang Ontwikkelen

Hoe ziet Leven Lang Ontwikkelen er over tien jaar landelijk en bij de HvA uit?

“De afgelopen vijf jaar is door een flink aantal instellingen geëxperimenteerd met Leeruitkomsten en daar zijn grote slagen gemaakt in het vraagstuk hoe flexibel hoger onderwijs binnen deeltijd en duaal anders kan worden vormgegeven. Tien jaar is binnen het onderwijs een tijdspad om echt iets voor elkaar te boksen. Ik denk dat over tien jaar het werken met leeruitkomsten overal gemeengoed is geworden en dat er een grote rijkheid bestaat voor studenten om echt een persoonlijk leerpad uit te stippelen dat aansluit bij wat ze al kennen en kunnen en waar hun wensen liggen.

Dit betekent niet dat iedere student buiten gebaande paden gaat, maar wel dat binnen een aantal kaders heel veel maatwerk en ook versnelling mogelijk is. Ook denk ik dat over tien jaar de interne organisatie helemaal op deze flexibiliteit gericht. Met een student-volgsysteem en learning management systeem dat echt de student centraal stelt en waar we alles omheen organiseren zoals een goed digitale catalogus, een flexibel rooster en andere mogelijkheden.”

4 Centraal bundelen deeltijdonderwijs biedt geweldige mogelijkheden

28-10-2021 / Koen Janmaat

In het verlengde van het vorige interview is ook het gesprek met Rien Brouwers van Avans zonder meer interessant om door te nemen, als het gaat om de plannen rond deeltijd. Tevens geeft hij aan dat deeltijd en de private activiteiten steeds meer in elkaars verlengde komen te liggen, dus dat bekostigd en privaat tot meer samenwerking en kansen leidt.

Het betekent een prima aanzet tot allerlei discussies over het levenlang ontwikkelen en de wijze waarop formele opleidingen in de markt worden gezet. De bron is dus www.morgens.nl.

We gingen in gesprek met Rien Brouwers, directeur Academie voor Deeltijd bij Avans. In dit interview uit een reeks interviews met onderwijsinstellingen, werkgevers en andere belanghebbenden, schetst Rien zijn visie op Leven Lang Ontwikkelen, welke successen er zijn behaald en welke uitdagingen er nog in het verschiet liggen.

Sinds oktober 2018 is Rien Brouwers directeur van de Academie voor Deeltijd bij Avans. Rien heeft jarenlange onderwijservaring o.a. als docent, voorzitter van het landelijk overleg bedrijfseconomie, directeur van de onderwijskundige dienst en als secretaris van het College van Bestuur.

Hoe pakt Avans Leven Lang Ontwikkelen aan?

“In 2012 speelde er landelijk veel op het gebied van deeltijdonderwijs: de studentaantallen liepen (landelijk) terug, OCW (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) twijfelde over het stopzetten van de financiering en private aanbieders waren in opkomst. Dit vormde de aanleiding voor de lange termijn strategie van Avans voor de toekomst en invulling van deeltijdonderwijs.

Daarbij was het duidelijk dat de deeltijd doelgroep anders is dan de doelgroep voltijdstudent. En Avans kwam er snel achter dat dit ook een significante betekenis heeft voor de inrichting van de organisatie. Toen is de koers in gang gezet om de deeltijdopleidingen bij elkaar te brengen in een apart organisatieonderdeel, in een eigen academie: de Academie voor Deeltijd (AvD).

Vanuit deze academie werken we met een eigen onderwijsmodel waarmee we goed aansluiten bij de doelgroep, bieden we vernieuwend onderwijs aan en spelen we snel in op regionale of nationale ontwikkelingen. Zo doen alle deeltijdopleidingen mee aan de pilots flexibilisering in het hoger onderwijs. Ons onderwijs is modulair opgebouwd en studenten hebben dus ook de mogelijkheid om onbekostigd één of meerdere modules te volgen. Dit sluit aan bij waar de praktijk om vraagt.”

Deeltijdonderwijs vraagt om een ander onderwijsmodel inclusief bijpassende organisatie

“Avans houdt de publieke en private geldstromen gescheiden. In aanvulling op de AvD maakt de organisatie Avans+ het plaatje voor Leven Lang Ontwikkelen compleet. Avans+ is een eigenstandige BV en een private opleider waarvan Avans 100% eigenaar is en onbekostigd onderwijs aanbiedt op post HBO en Master niveau.

Een belangrijk verschil is dat Avans+ buiten de instelling staat en de AvD is onderdeel van de hogeschool. We zien dat die twee organisaties naar elkaar toe groeien, de grenzen tussen bekostigd en onbekostigd onderwijs vervagen. Dat heeft te maken met wat er gebeurt op de LLO-markt. Door regelgeving veranderen zaken op het gebied van financiering zoals de komst van het STAP-budget (STimulering Arbeidsmarkt Positie) en andere subsidies voor onbekostigd onderwijs. Hierdoor wordt de prijs van dit type onderwijs in de toekomst lager.” Als organisatie moet je inspelen op het vervagen van de grenzen tussen bekostigd en onbekostigd onderwijs.

Hoe ziet het onderwijsteam er uit bij de Academie voor Deeltijd?

“We hebben aan onze studenten gevraagd wat voor docenten zij nodig hebben. En in antwoord op die vraag hebben we in de loop van de jaren een geweldige mix aan docenten om ons heen verzameld. Over het algemeen zijn dat docenten met één been in de praktijk. Dat is voor ons een belangrijk uitgangspunt. We hebben veel collega's met een kleine aanstelling. Een deel van de docenten heeft een aanstelling bij Avans en is ook werkzaam bij een bedrijf. Een klein aantal collega's heeft een wat grotere aanstelling met als hoofdtaak de aansluiting op landelijke profielen te bewaken. Aanvullende specialistische kennis die wellicht nog ontbreekt, bijvoorbeeld in techniekonderwijs over energie opwekking, wordt in goed overleg bij de samenwerkingspartners opgehaald.”

Onze studenten geven aan wat voor docenten zij nodig hebben

Hoe heeft de omschakeling van regulier naar LLO/flexibel onderwijs plaatsgevonden?

“Het loskoppelen (in een aparte academie) van voltijd- en deeltijdonderwijs blijkt voor- en nadelen te bieden. De interactie met voltijddopleidingen is ten positieve veranderd. Vroeger werd er toch wat neergekeken op deeltijddopleidingen, maar door onze succesvolle koers ontwikkelt deeltijd zich sneller dan voltijd en wordt deeltijdonderwijs nu intern als voorbeeld gebruikt voor voltijdonderwijs.”

Vanuit de ontwikkeling van flexibilisering dient binnen Avans deeltijdonderwijs als voorbeeld voor voltijd

“Het denken vanuit de voltijdstudent is nog behoorlijk dominant binnen Avans en dat zijn we aan het ombuigen. Wij zijn op papier slechts één van de 22 Academies bij Avans en de enige die deeltijdonderwijs aanbiedt. Logischerwijs ligt het accent van de dienstverlening op de overige 21 Academies.

Daar lopen we soms (vooral in het verleden) tegenaan. De werving bij Avans is bijvoorbeeld nu nog vooral gericht op de grootste groep, de 5 havo-student, en dat is toch echt een andere doelgroep dan die wij bedienen. Een ander voorbeeld is de betaling van studiegeld. Zo was het intern nog niet mogelijk om een factuur te sturen aan de werkgever in het geval dat de werkgever de deeltijddopleiding voor de student betaalt.

Een succesvolle verandering die we al wel hebben gerealiseerd is de oprichting van aparte examencommissies binnen de AvD en dat is belangrijk aangezien dan recht kan worden gedaan aan specifieke wensen van deeltijdstudenten.

We leren overigens ook van private aanbieders als NCOI en welk perspectief zij hebben op succesvol studeren. Een mooi voorbeeld is dat het bij een private aanbieder ook als een succes geldt als een student een aantal modules behaalt en niet per se een diploma. Die gedachte sluit aan bij waar bedrijven en instellingen in de regio om vragen. Ik zie ook bij Avans de ontwikkeling dat niet alle studenten noodzakelijk een diploma halen. Vertrekpunt zou dan de mogelijkheid zijn om een diploma te halen, door het stapelen van modules. Waarbij dan wel elke module een plek heeft in een diplomagericht traject.”

Hoe geven jullie de samenwerking met het beroepenveld vorm?

“Vanuit werkgeversoogpunt is een vierjarig onderwijstraject vaak niet aantrekkelijk dus ontstaat een noodzaak om die trajecten korter te maken. In overleg met werkgevers bepalen we waar opleidingen korter kunnen en hoe ze beter aansluiten bij de praktijk. Bij de AvD is er een aparte tak voor relatiebeheer waarmee we de uitdagingen ophalen en de vertaalslag maken naar wat dat betekent voor het aantrekkelijk blijven van de medewerker en daarmee voor de inrichting van ons deeltijdonderwijs. In relatiebeheer werken we actief samen met Avans+ en bieden we ons onderwijsaanbod gezamenlijk aan bij bedrijven.

We leggen over het algemeen heel succesvol de basis in de verbinding en je ziet wel dat sommige sectoren daarbij vooroplopen. Bij techniek zien we al veel mooie samenwerkingen. Praktijkonderwijs in nieuwe modules vindt in toenemende mate op locatie plaats, bijvoorbeeld op locatie van een energiecentrale van RWE in de buurt van Breda.”

Het centraal bundelen van het deeltijdonderwijs biedt allerlei nieuwe uitdagende mogelijkheden en ook organisatorische voordelen

Kun je een voorbeeld geven van een ontwikkeling waar je trots op bent?

“Ten eerste nemen we de vraag van deeltijdstudenten als uitgangspunt! Zie het voorbeeld dat ik eerder gaf over de vraag aan studenten wat voor docenten zij nodig hebben.

Als je naar de langere termijn kijkt is de keuze van het College van Bestuur om in een aantal stappen het deeltijdonderwijs los te koppelen van de voltijddopleidingen en te bundelen het meest in het oog springend. Dat proces is bijna voltooid. Als je voltijd en deeltijd bij elkaar hebt is de verhouding bij wijze van spreken 90% (voltijd) – 10% (deeltijd). Het centraal bundelen van het deeltijdonderwijs biedt allerlei nieuwe uitdagende mogelijkheden en ook organisatorische voordelen.”

In de toekomst zou ook het volgen van één of meer losse modules bekostigd moeten zijn

Hoe ziet Leven Lang Ontwikkelen er over tien jaar uit?

“Er gebeurt landelijk heel veel. Het kan niet anders dan dat er nieuwe regelgeving en subsidies komen. Daarbij is de vraag relevant: waarom is het volgen van een hele opleiding bekostigd en van een of meer modules niet? Dat lijkt op lange termijn niet logisch. Hogescholen en ROC's moeten sowieso voorbereid zijn om snel en effectief te kunnen schakelen tussen bekostigd en onbekostigd onderwijs.

Naast het private aanbod zou er ook een publiek aanbod beschikbaar moeten blijven. Ieder heeft zijn eigen rol te pakken in het speelveld. Het zou een verarming zijn als het publieke aanbod verdwijnt.

Welke kant het ook op gaat: Avans is klaar voor de toekomst met zowel de AvD als Avans+ en een groeiende samenwerking tussen die twee. We hebben een compleet aanbod beschikbaar afhankelijk van behoeften van werkgevers.”

5 ECVET verdwijnt, maar niet de principes

14-09-2021 / MBO Raad

Een technisch verhaal, maar het gaat over de poging die in de afgelopen jaren is gedaan om ook in het mbo binnen Europa te werken met een vorm van studiepunten, naast het ECTS voor het hoger onderwijs. Helaas wordt nu geconstateerd dat die aanpak niet heeft geleid tot een breed omarmd systeem, zoals dat wel is gebeurd voor het hbo en wo (Nederland gebruikt wettelijk nog wel 'studiepunten', maar internationaal kunnen 'credits' (niet: EC!) worden vermeld in het diploma-supplement.

Hier het bericht over het verdwijnen van ECVET.

Na 11 jaar is besloten om de Raadsaanbevelingen voor ECVET (European Credit System for Vocational Education & Training) in te trekken. De Europese Commissie is van mening dat de ECVET principes nog steeds van kracht zijn, maar dat daar geen apart programma meer voor nodig is. ECVET stopt dus als initiatief, maar de doelen en het werk op het gebied van mobiliteit en leereenheden blijven een prioriteit binnen het Europese mbo-beleid en kan als inspiratie dienen voor toekomstige initiatieven. De MBO Raad is vanaf het begin aan betrokken geweest bij ECVET en heeft er altijd voor gepleit om ECVET zoveel mogelijk te integreren in de bestaande onderwijssystemen en instrumenten. Een wijs besluit dus van de Europese Commissie, aldus de MBO Raad.

Het doel van ECVET is het bevorderen de internationale mobiliteit van studenten én het leven lang ontwikkelen. De belangrijkste uitgangspunten van ECVET zijn 1) het (h)erkennen van eerder verworven kwalificaties 2) het inrichten van het onderwijs (leereenheden, modules) op basis van leeruitkomsten en 3) het gebruik van studiepunten. De laatste, de studiepunten, daarvan heeft de commissie drie jaar geleden al besloten dat de invoering van een Europees studiepuntenstelsel voor het mbo niet wenselijk en haalbaar is.

ECVET zal dus langzaam uit het beleidsdiscours verdwijnen. De ontwikkelde instrumenten, bijvoorbeeld voor de uitwisseling van internationale studenten zullen ingepast worden binnen Erasmus+.

Wat betreft het onderdeel LLO blijven we vanuit de MBO Raad onverminderd aandacht houden voor bijvoorbeeld maatwerktrajecten voor volwassenen via het Kennispunt LLO.

6 Nieuw opleidingstraject HBO-Verpleegkunde voor zij-instromers blijkt schot in de roos

vrijdag 29 oktober 2021

Er wordt hard gewerkt aan het opleiden en opscholen van mensen binnen de sector gezondheidszorg. Er zijn meer en meer verpleegkundigen nodig, dus je ziet dan samenwerkingsverbanden ontstaan tussen zorginstellingen en hogescholen.

Hier een voorbeeld – van internet geplukt – uit Ede.

EDE - Voor mensen die na een carrière in het bedrijfsleven of de non-profit sector toe zijn aan een overstap naar de zorg, bieden Opella en Ziekenhuis Gelderse Vallei een nieuw opleidingstraject aan in samenwerking met de Christelijke Hogeschool Ede: HBOV samen opleiden in de keten. Afgelopen februari is de eerste groep zij-instromers succesvol aan hun opleidingstraject

begonnen. En nu staat de tweede groep zij-instromers alweer in de startblokken om aan hun opleidingstraject te beginnen. Deze vierjarige opleiding HBO-Verpleegkunde is een deeltijdopleiding, waarin werken en leren wordt gecombineerd.

De zorgsector kampt met grote personeelstekorten. Er is vooral behoefte aan goed opgeleide professionals in de zorg. Dit speelt al langer. De druk op de zorg vanwege de coronacrisis toont dit belang des te meer aan. Deze deeltijdopleiding van Ziekenhuis Gelderse Vallei, Opella en CHE maakt het voor zij-instromers aantrekkelijk om de overstap naar de zorg te maken.

WERKEN EN LEREN

De verpleegkundigen in opleiding komen in dienst van Opella en het ziekenhuis. Ze wisselen tijdens de opleiding van organisatie. De ene periode werken en leren ze bij Opella en de andere periode bij het ziekenhuis. Op deze manier krijgen ze niet alleen de kans om het vak te leren, maar ontwikkelen ze ook een brede blik op ketenzorg. Een thema dat in deze tijd van kortere ziekenhuisopnames en ouderen die langer thuis wonen, steeds belangrijker wordt.

TWEEDE GROEP

De tweede groep van acht verpleegkundigen in opleiding start per 1 november van dit jaar. Zij komen in dienst van beide organisaties en worden aan teams of afdelingen toegevoegd. De eerste drie maanden is een voorwerktraject waarin ze zoveel mogelijk aspecten van de basiszorg leren. Na deze drie maanden start op 1 februari 2022 de opleiding en vervolgen de leerling-verpleegkundigen het leren in de praktijk op de leerwerkplek waar zij al gestart zijn.

BAANGARANTIE

Op iedere werkplek is een vaste begeleider op HBO-niveau beschikbaar die de leerling begeleidt in het leerproces. De leerling-verpleegkundigen ontvangen een salaris dat toeneemt naarmate de opleiding vordert. Collegegeld en boeken worden betaald door Opella en Ziekenhuis Gelderse Vallei. Na diplomering hebben de verpleegkundigen een baangarantie.

BLIJ VAN DIT WERK

Opella heeft al ervaring met het opleiden van zij-instromers op HBO-niveau. Eén van de leerlingen zegt het volgende over haar start in de revalidatie bij Opella: „Ik heb nog geen moment spijt gehad van mijn overstap, want ik word blij van dit werk. Bij revalidatie zie je mensen opknappen en werk je er hard aan om hen zo snel mogelijk weer naar huis te laten gaan. Ik ervaar het vertrouwen van revalidanten en collega's.”

Ook de leerlingen die hun deel van het opleidingstraject in ZGV volgen zijn enthousiast. Eén van de andere leerlingen zegt het volgende: „Ik vind de begeleiding in ZGV erg goed. Ze nemen echt de tijd voor je om alles goed en duidelijk uit te leggen. Het geeft mij veel voldoening om met de patiënten in het ziekenhuis te mogen werken. Het is voor mij echt een uitdagend en leerzaam opleidingstraject vol met mooie momenten.”

7 Aftrap nieuw praktijkgericht vak T&T op scholen NO-Friesland

Vrijdag 29 oktober 2021

Ook in het voortgezet onderwijs wordt voortdurend gezocht naar vernieuwingen, vaak met vakken die wel behoren tot de normale mogelijkheden, maar welke dan vaak een interessante combinatie vormen.

In Friesland is dat gebeurd met een techniekvak. Hier het bericht dat we in de media vonden, over dit praktijkgerichte vak.

BUITENPOST – De aftrap van de ontwikkeling van het spiksplinternieuwe vak Technologie & Toepassing (T&T) op een viertal middelbare scholen in Noordoost-Friesland is een groot succes geworden. In een pilot gingen mavo/tl-leerlingen aan de slag met diverse opdrachten. „De kinderen waren heel erg enthousiast. Dit vraagt om een herhaling.”

De resultaten van de T&T-challenge, een onderdeel van het project Sterk Techniekonderwijs Noordoost-Friesland (STO-NOF), werden woensdagmiddag op het Lauwers College in Buitenpost gepresenteerd. Samen met Dalton Dokkum (Piter Jelles), het Dockinga College (Dokkum) en Aeres Buitenpost (voorheen Nordwin College) speelt het Lauwers College alvast in op toe-

komstige ontwikkelingen. Met ingang van augustus 2024 zijn de scholen verplicht om in de bovenbouw van de mavo/tl een praktijkgericht vak als examenvak aan te bieden.

Op de presentatiemarkt waren naast eerste-, tweede- en derdeklassers en docenten van de vier scholen ook mbo-leerlingen en een vertegenwoordiger van de brancheorganisaties present. „Dit helpt prima om het proces op gang te brengen”, glimlachte T&T-projectcoördinator Sipke Saakstra over de aanwezigheid van de diverse geledingen. „Het is goed om met elkaar in contact te komen. Dit is een prachtig mooie start.”

Techniekdocent Jelle Hoogterp van het Lauwers College hecht eveneens veel waarde aan verbindingen. „Het doel is ook om als scholen gezamenlijk op te trekken”, zei Hoogterp in z'n openingspraatje bij de feestelijke happening in Buitenpost, waar ook nog een dronedemo werd gehouden. „Hier kan iets heel moois uitkomen”, klonk het met het oog op de ontwikkeling van T&T. Hoogterp toonde zich net als Saakstra zeer tevreden over de kick-off. Voor hem vormden op de afrondende middag de speeddates tussen de leerlingen van de middelbare scholen en de mbo-ers één van de hoogtepunten. „Dat was heel leuk om te zien.”

Bij de scholenchallenge stonden opdrachten uit de diverse werelden van de techniek op het programma. Deze vier bètawerelden waren Mens & Gezondheid; Energie, Water & Veiligheid; Wonen, Werken & Verkeer en Ontwerp, Productie & Wereldhandel. André Beeksmas, die namens de brancheorganisaties bouw, infra en groen in Buitenpost was, vindt het geweldig dat techniek onderdeel wordt van het lesprogramma van de mavo/tl-leerling. Hij juicht het toe dat de kinderen straks ook kunnen proeven aan de praktijk. „Die kant moeten we veel meer uit. Het is mooi dat kinderen buiten komen en kunnen kijken waar hun hart ligt. En we zitten te schreeuwen om personeel.”

Met de challenge konden de scholen ook een mooie prijs winnen. Deze aanmoedigingsprijs – een drone – ging naar Dalton Dokkum. „Dit hadden we niet verwacht”, reageerden de leerlingen Lillian Bleeker en Lonke Koning blij. De beide meiden, die samen met Uilke Kooistra en Rick Hoekstra het winnende team vormden, hadden zich beziggehouden met tiny houses (‘iets duurzaam en iets creatiefs’). Aan de opdracht beleefden ze veel plezier. „Het was heel interessant. T&T is een heel leuk vak.”

De leerlingen van Aeres hebben eveneens volop genoten van de challenge, aldus techniekdocent Martin Lelie. „Ze waren heel erg enthousiast.” Waar de andere scholen met tweedeklassers aan de opdrachten werkten, was Aeres van de partij met allemaal eersteklassers. „Ik ben vreselijk trots op ze. Ze hebben het geweldig gedaan.” Zelf ervoer Lelie de kruisbestuivingen als zeer positief. „De samenwerking met andere scholen en collega's en even een kijkje op een andere locatie hoe daar dingen worden gedaan; dat is mijn pluspunt.”

8 Bepaling N-termen examen 2021

Voor de liefhebbers onder de lezers, net als de vorige keren, een artikel uit de WiskundE-brief met betrekking tot de examens havo, en dan kijkend naar wiskunde. Het betreft dit keer het bepalen van de zgn. N-term, een getal waarmee de behaalde scores worden gecorrigeerd. Men denkt dat de gemiddelde havo-er elk jaar ook gemiddeld scoort, dus als een examen slecht is gemaakt, krijgen de leerlingen er punten bij.

In 2021, dus dit jaar, was de correctie verschillend voor de diverse tijdvakken, en voor de types die er zijn voor wiskunde. Zeker interessant om tot u te nemen.

Zoals ik in WiskundE-brief 889 besprak, werden de N-termen bij de eindexamens van 2021 anders bepaald dan gebruikelijk. Een vergelijking van de behaalde scores en de toegekende cijfers voor de wiskunde-examens maakt duidelijk dat de N-termen dit jaar een zeer belangrijke rol hebben gespeeld. Zie hiervoor ook WiskundE-brief 892. Het is daarom toe te juichen dat vanuit Cito onlangs gedetailleerd is toegelicht hoe die normering tot stand is gekomen.

In het oktobernummer van *Euclides*, het tijdschrift van de Nederlandse Vereniging van Wiskundeleraars (NVvW), staat een artikel van *Paul van der Molen*, die bij het Cito verantwoordelijk is voor het technisch normeringsadvies. In dit artikel laat hij aan de hand van het havo wiskunde A exa-

men heel precies zien hoe de N-termen voor de drie tijdvakken tot stand zijn gekomen. Ik vat hieronder voor u dit artikel nog eens samen. Daarna ga ik in op de situatie bij havo wiskunde B.

Havo wiskunde A eerste tijdvak

Aan de basis voor de procedure van het bepalen van de N-term liggen de gegevens die examinatoren insturen via Wolf. Normaal gesproken doen nagenoeg alle kandidaten mee aan het eerste tijdvak. Dat was het afgelopen examen echter anders; kandidaten konden ervoor kiezen om pas in het tweede tijdvak hun eerste kans te wagen. Verwacht werd dat vooral de zwakkere kandidaten van die mogelijkheid gebruik zouden gaan maken. In dat geval zou de groep van kandidaten die aan het eerste tijdvak deelnam niet representatief zijn voor de hele populatie.

Om dit probleem te ondervangen, is via Wolf aan de examinatoren gevraagd of de groep die aan het eerste tijdvak deelnam, representatief was voor de gehele groep. Als er op die vraag ontkenkend of weifelend werd geantwoord dan werden de betreffende gegevens niet meegeteld. Dat kwam er uiteindelijk op neer dat ongeveer de helft van de resultaten buiten de steekproef werden gelaten.

Voor de overblijvende groep werd vervolgens berekend welke N-term er nodig was om uit te komen op ongeveer hetzelfde cijfer als het gemiddelde over de jaren 2017-2019. Dat gemiddelde was een 6,4 en een N-term van 1,0 bleek hiervoor voldoende te zijn.

Daarna keek men naar het oordeel van de examinatoren. Door aan te geven bij welke score een 5,5 als cijfer zou moeten horen, gaven de examinatoren indirect aan wat naar hun idee de N-term zou moeten zijn. Die oordelen liepen nogal uiteen. Zelfs als de 5% hoogst en 5% laagst geopperde N-termen buiten beschouwing worden gelaten, varieerden de suggesties nog van $N=0,8$ tot $N=1,5$. Maar zoals afgesproken keek men alleen naar de middelste 33% van de oordelen. In dat gedeelte varieerde het oordeel van $N=1,1$ tot $N=1,3$. Op basis hiervan stelde men een nieuwe voorlopige N-term van 1,1 vast. Vergelijking met de N-termen uit 2017 (1,5), 2018 (1,2) en 2019 (1,0) bracht daar geen verandering in en daarom werd de N-term definitief vastgesteld op 1,1.

Uiteindelijk werd de N-term vastgesteld op 1,2. Dat had te maken met signalen 'uit het veld' dat het examen nogal lang was en sommige kandidaten hierdoor in tijdnood kwamen.

Havo wiskunde A tweede tijdvak

De normeringsprocedure voor degenen die een examen herkansen is een andere dan die voor kandidaten die voor het eerst examen doen. In [Wiskunde-brief 818](#) heb ik die procedure al eens uitvoerig behandeld. In eerste instantie werd er daarom voor de kandidaten die het examen voor de eerste keer maakten en voor de herkansers aparte N-termen berekend.

Van alle kandidaten die in het tweede tijdvak voor het eerst examen deden, werden vervolgens alleen de kandidaten geselecteerd waarvan de examinatoren in het eerste tijdvak al hadden aangegeven dat het om een representatieve groep ging. Deze groep bleek erg laag te scoren zodat een N-term van 2,3 nodig zou zijn om op het gemiddelde van de periode 2017-2019 uit te komen. Het oordeel van de middelste 33% van de examinatoren was met $N=1,2$ tot $N=1,4$ minder extreem. Alles bij elkaar leverde dit $N=1,4$ als tussenstand op.

De resultaten van de herkansers die in de eerste termijn een onvoldoende haalden, wezen erop dat het examen iets moeilijker was dan het examen van het eerste tijdvak. Deze constatering zou moeten resulteren in een N-term van 1,3 voor de groep van herkansers. Omdat er afgesproken was dat voor het tweede tijdvak slechts één N-term zou worden gehanteerd en daarbij de groep van herkansers veel groter was dan de groep van 'eerstekansers', werd de N-term uiteindelijk op 1,3 vastgesteld.

Havo wiskunde A derde tijdvak

Aan het derde tijdvak namen slechts enkele honderden kandidaten deel. Alle deelnemers aan het derde tijdvak waren herkansers maar toch werd er onderscheid gemaakt tussen kandidaten die hun eerste kans tijdens het eerste tijdvak hadden gewaagd en kandidaten die pas in het tweede tijdvak in actie waren gekomen. Opvallend was dat berekening van de N-term voor eerstgenoemde groep aanzienlijk hoger uitkwam dan voor de tweede groep: $N=1,4$ tegen $N=1,0$. Omdat beide groepen ongeveer even groot waren, werd de N-term uiteindelijk vastgesteld op 1,2.

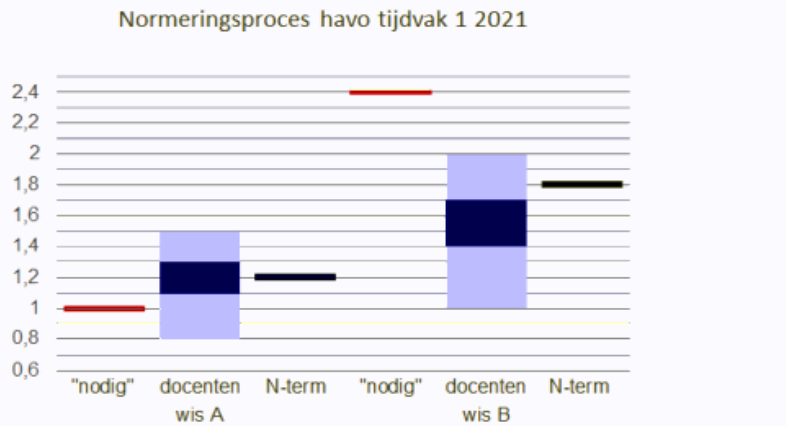
En havo wiskunde B?

De keuze voor het examen havo wiskunde A is begrijpelijk. Dit examen wordt door veel leerlingen gemaakt en is in zekere zin als een mediaan wiskunde-examen te beschouwen. Echter, wat betreft de resultaten bleek nu juist het examen havo wiskunde A een uitzondering te vormen. In tegenstelling tot veel andere wiskunde-examens waren de scores in het eerste tijdvak voor dit examen namelijk best redelijk. Zie ook [Wiskunde-brief 892](#). Om die reden is het interessant om ook naar de vaststelling van de N-term van een ander examen te kijken en gelukkig waren Cito en CvTE bereid om ook de gegevens van het examen havo wiskunde B met ons te delen.

Havo wiskunde B eerste tijdvak

Op het examen havo wiskunde B werd in het eerste tijdvak zeer slecht gescoord. De gemiddelde score bedroeg nog geen 50%. In de jaren 2017 tot en met 2019 waren de scores hoger en waren de cijfers, zo'n 6,7 gemiddeld, heel behoorlijk. Om ook bij dit examen op een dergelijk cijfer uit te komen, zou een N-term van maar liefst 2,4 nodig zijn geweest. Het oordeel van de middelste 33% van de examinatoren kwam met $N=1,4$ tot $N=1,7$ heel wat lager uit. Omdat het hoogste oordeel van de middengroep van examinatoren binnen de historische reeks van N-termen viel, werd de voorlopige N-term op 1,7 gesteld. Omdat het examen, net als het examen wiskunde A, door het veld als te lang werd beoordeeld, werd de definitieve N-term op 1,8 vastgesteld.

Het grote verschil tussen de examens havo wiskunde A en B wat betreft de vaststelling van de N-term voor het eerste tijdvak laat zich als volgt illustreren:

Boven 'nodig' staat de N-term afgebeeld die het gemiddelde cijfer op het niveau van de jaren 2017-2019 zou hebben gebracht. Boven 'docenten' staat het oordeel van de middelste 90% van de examinatoren (de lichtblauwe balk) en van de middelste 33% van de examinatoren (de donkerblauwe balk). Boven 'N-term' staat de uiteindelijk vastgestelde N-term.

Havo wiskunde B tweede tijdvak

Net als bij wiskunde A waren in het tweede tijdvak de verschillen tussen 'eerstekansers' en herkansers groot. De 'eerstekansers' maakten dit examen zo slecht dat er een N-term van 2,9 nodig zou zijn om op het cijfervaniveau van de examens van 2017-2019 te komen. Ook de examinatoren vonden het examen lastig; de 33% middengroep stelde $N=1,5$ tot $N=1,8$ voor. Voor de groep 'eerstekansers' werd virtueel een N-term van 1,8 vastgesteld. Omdat de berekening voor de herkansers met $N=1,4$ een stuk lager uitkwam en de groep van herkansers ook een stuk groter was, werd de N-term uiteindelijk op 1,5 vastgesteld.

9 Brief OCW over klacht a.s. student over vrijstellingen

Er was een a.s. student die vond dat de regeling voor het aanvragen van vrijstellingen, op voorhand, niet duidelijk was. Daarom werd daarover een brief aan de TK en dus de minister gestuurd met het verzoek naar een oplossing te zoeken.

Hier het antwoord van de minister. OCW vindt het aanpassen niet nodig, want er zijn voldoende opties.

Hierbij stuur ik u de reactie op het verzoek van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap te reageren op de brief van een aspirantstudent over vrijstellingen aanvragen voor aankomende studenten. De brief van de aspirant-student gaat over het verkrijgen van een vrijstelling voor een vak dat onderdeel vormt van een toekomstige opleiding.

De aspirant-student geeft aan dat de wetgeving omtrent vrijstellingen ontoereikend is en daarom dient te worden aangepast. Ik deel de opvatting van de aspirant-student niet. De huidige wetgeving biedt immers ook aspirant-studenten de mogelijkheid om vrijstellingen aan te vragen. Ik zet in deze brief de procedure omtrent het aanvragen van vrijstellingen uiteen.

Vrijstellingen zijn bedoeld voor degenen die reeds in het bezit zijn van een hogeronderwijsdiploma of degenen die van een examencommissie in het hoger onderwijs een verklaring hebben dat ze bepaalde vakken, examens of tentamens met een voldoende hebben afgerond. In artikel 7.13, tweede lid, onderdeel r, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW), staat dat in de Onderwijs- en Examenregeling (OER) moet zijn opgenomen op welke gronden een examencommissie een vrijstelling kan verlenen. Daarbij dient te worden uitgegaan van de OER die op het moment van het ingediende verzoek voor een vrijstelling geldt. Indien een (aspirant-)student het niet eens is met een beslissing van een instelling, zoals de examencommissie, dan kan in bezwaar of beroep worden gegaan bij de instelling, zoals de examencommissie, dan kan in bezwaar of beroep worden gegaan bij de instelling, daarna bij het College van Beroep voor het Hoger Onderwijs (CBHO). Dat kan als ingeschreven student, maar ook als aspirant-student (Beroep bij het CBHO is alleen mogelijk indien het een bekostigde instelling betreft).

Tot slot merk ik in algemene zin op dat mensen met vragen over wet- en regelgeving zich altijd kunnen wenden tot het loket burgervragen.

10 Rapport – evaluatie ‘wet verlaagd wettelijk collegegeld

Een aantal jaren geleden is besloten het wettelijk collegegeld voor eerstejaars - en ook tweedejaars van de pabo – te halveren. Daarmee had OCW de hoop dat daarmee toch voldoende jongeren zouden blijven doorstromen naar het hbo en wo, ondanks het invoeren van het leenstelsel. En dat er meer naar de pabo zouden gaan. Er is onderzoek gedaan naar de effecten. De minister heeft onlangs in een brief aan de TK de conclusies op een rijtje gezet. Lees zelf wat de uitkomsten waren, maar ze lijken ons niet echt verrassend...

Via deze brief bied ik uw Kamer het rapport ‘Wet Verlaagd wettelijk collegegeld’ aan. Het rapport betreft de evaluatie van de wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) en het Uitvoeringsbesluit WHW 2008 (UWHW) houdende invoering van het verlaagd wettelijk collegegeld voor eerstejaars studenten in het hoger onderwijs en voor een tweede jaar voor studenten aan een lerarenopleiding.

Middels de wijziging, die in werking trad op 1 september 2018, wordt het wettelijk collegegeld voor eerstejaars in het hoger onderwijs gehalveerd. Daarnaast geldt voor tweedejaars aan lerarenopleidingen een halvering van het wettelijk collegegeld. De gevolgen hiervan voor de hogescholen en universiteiten worden gecompenseerd via de bekostiging. Tijdens de wetsbehandeling heeft de Tweede Kamer een amendement van het lid Tielen c.s. aangenomen dat vraagt om binnen drie jaar na de inwerkingtreding een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van de wet in de praktijk met de Staten-Generaal te delen.

Daarnaast heb ik aan de Eerste Kamer toegezegd om bij de compensatie via de studentgebonden financiering in de gaten te houden of er grote verschillen optreden tussen de instellingen.

Tevens heeft de Eerste Kamer de motie Bruijn c.s. aangenomen, die de regering verzoekt de verdeling van het voor deze maatregel beschikbare budget opnieuw te bezien indien bij de evaluatie blijkt dat de compensatie per instelling niet toereikend is en er daarbij naar te streven dat alle instellingen budgetneutraal de halvering van het wettelijk collegegeld kunnen invoeren.

Met deze brief kom ik tegemoet aan deze evaluatiebepaling, toezegging en motie. Evaluatie van de Wet ‘verlaagd wettelijk collegegeld’ De onderzoekers van Berenschot en MOOZ Onderzoek hebben zich gericht op vier onderzoeksvragen over de werking van de wet en één onderzoeks-

vraag over de toereikendheid van de compensatie aan instellingen. De uitkomsten van het onderzoek licht ik hieronder per onderzoeksvraag toe. Het is hierbij van belang te vermelden dat de analyse van administratieve data gebaseerd is op bronnen van voor de COVID-19 pandemie. De onderzoekers hebben getracht de effecten van COVID-19 zo veel mogelijk buiten de evaluatie te houden. Ook de effecten van de verlaging van het collegegeld voor collegejaar 2021-2022, onderdeel van het Nationaal Programma Onderwijs, zijn niet meegenomen.

- 1 Wat zijn de effecten van de Wet 'verlaagd wettelijk collegegeld' op het gebied van aantallen studenten die instromen in het hoger onderwijs en in de lerarenopleiding?
Het rapport concludeert dat de Wet 'verlaagd wettelijk collegegeld' niet aantoonbaar heeft bijgedragen aan instroom in het hoger onderwijs en de lerarenopleiding. Gesteld wordt dat de instroom in de hbo- en wo-bachelor na 2017/2018 licht stijgt, maar dat dit wordt veroorzaakt door de groeiende instroom van internationale studenten. De onderzoekers stellen vast dat de instroom in de lerarenopleidingen (hbo-bachelor) ten opzichte van het overige hoger onderwijs in de periode tot studiejaar 2018/2019 stabiel blijft. Tevens wordt geconcludeerd dat het percentage uitvallers en switchers tot dusverre niet beïnvloed lijkt te zijn door de invoering van de Wet 'verlaagd wettelijk collegegeld'.
- 2 Wat zijn de effecten van de Wet 'verlaagd wettelijk collegegeld' op het leengedrag van studenten?
Betreffende het leengedrag van studenten constateren de onderzoekers een daling van het aantal lenende studenten. Specifiek zien zij een daling van het percentage lenende eerstejaars, terwijl het aandeel ouderejaars met een lening ongeveer gelijk blijft. Op basis van deze bevindingen wordt gesteld dat het aannemelijk is dat de Wet 'verlaagd wettelijk collegegeld' heeft bijgedragen aan de afname in eerstejaarsstudenten die lenen.
- 3 In hoeverre is de Wet 'verlaagd wettelijk collegegeld' doeltreffend geweest om de toegankelijkheid van het hoger onderwijs en specifiek de lerarenopleidingen te verbeteren?
Het rapport concludeert dat de huidige trends wat betreft de toegankelijkheid van het hoger onderwijs niet eenduidig zijn te koppelen aan de invoering van de Wet 'verlaagd wettelijk collegegeld' omdat deze ofwel eerder inzetten dan de invoering van de wet, ofwel niet doorzetten na het invoeringsjaar van de wet. De onderzoekers stellen op basis van de uitgevoerde enquête onder studiekeziers en eerstejaars vast dat vijf procent van de respondenten onder andere vanwege een financiële reden twijfelt of heeft getwijfeld om het hoger onderwijs in te gaan. Van de respondenten die aangeven op de hoogte te zijn van de verlaging van het collegegeld, geeft een ruime meerderheid aan de verlaging niet mee te laten spelen in de keuze om te gaan studeren. De onderzoekers stellen dat, doorgerekend naar de totale groep, voor drie procent van de respondenten de verlaging van het collegegeld heeft meegespeeld bij de keuze om te gaan studeren. Geconstateerd wordt dat de verlaging van het collegegeld vaker een rol speelt voor respondenten met een migratieachtergrond en respondenten die aangeven dat hun ouders in een minder goede financiële situatie verkeren. De onderzoekers concluderen dat de Wet 'verlaagd wettelijk collegegeld' met name voor deze twee groepen studiekeziers en eerstejaars een effect heeft gehad. Specifiek voor de lerarenopleidingen geeft twee procent van de bevroegde eerstejaars aan dat de verlaging van het collegegeld een rol speelde bij de keuze om een lerarenopleiding te gaan volgen. Hierbij geven studenten met ouders in een goede financiële situatie vaker aan dat de verlaging niet van invloed is geweest op de keuze om een lerarenopleiding te gaan volgen.
- 4 Wat zijn de effecten van de wijziging in het verlagen van het collegegeld voor kleinschalig en intensief onderwijs ten opzichte van het originele wetsvoorstel?
In eerste instantie werd het collegegeld voor eerstejaars aan een kleinschalige of intensieve opleiding gehalveerd. Sinds 1 september 2020 is de verlaging van het collegegeld voor kleinschalig en intensief onderwijs maximaal de helft van het wettelijk collegegeld. De onderzoekers concluderen dat de instroom in het kleinschalig en intensief onderwijs, zowel direct na de invoering van de Wet 'verlaagd wettelijk collegegeld' als na de aanpassing van de regelgeving, hetzelfde is gebleven. Geconstateerd wordt dat de groep die kiest voor kleinschalig en intensief onderwijs minder twijfelt over de keuze om te gaan studeren, maar dat het percentage dat aangeeft dat de verlaging van het collegegeld van invloed is geweest op deze keuze niet anders is dan in de rest van het hoger onderwijs.

- 5 Is de compensatie via de studentgebonden financiering voor instellingen toereikend geweest om de effecten van de Wet budgetneutraal te laten blijven?

Door het verlagen van de collegegeldtarieven, lopen de instellingen inkomsten mis. Hiervoor worden de instellingen gecompenseerd via het onderwijsdeel van de bekostiging. Het onderwijsdeel bestaat uit vaste en variabele delen. Het variabele deel is de studentgebonden financiering, die wordt bepaald door het aantal bekostigde inschrijvingen en verleende graden per instelling. Hierbij wordt per opleiding gerekend met verschillende bekostigingstarieven (laag, hoog en top). De compensatie voor de Wet 'verlaagd wettelijk collegegeld' loopt via de studentgebonden financiering.

Instellingen ontvangen dus compensatie naar rato van hun aandeel in de studentgebonden financiering. Uit het onderzoek van Berenschot blijkt dat de compensatie van 2018 tot en met 2020 voor zowel het hbo als het wo in zijn totaliteit toereikend is geweest. Volgens de berekeningen van de onderzoekers is er in de onderzochte jaren jaarlijks voor het wo tussen de € 5,5 miljoen en € 5,8 miljoen en voor het hbo tussen de € 18,3 miljoen en € 24,1 miljoen te veel gecompenseerd. De oorzaak daarvoor is dat de raming die destijds is gemaakt, te ruim is geweest voor de jaren 2018-2020. De onderzoekers stellen op basis van hun bevindingen dat de compensatie voor het hbo dus voldoende is, en dat er geen aanpassingen noodzakelijk zijn. Voor het wo wordt echter gesteld dat de compensatie voor Tilburg University en de Open Universiteit de afgelopen jaren ontoereikend is geweest en dat een mogelijke aanpassing zou kunnen worden doorgevoerd voor deze universiteiten.

Het ministerie van OCW gaat met de VSNU en de desbetreffende instellingen in gesprek over een mogelijke aanpassing voor de Open Universiteit en Tilburg University. Voor de komende jaren wordt een stijging voorzien van het aantal studenten, terwijl het beschikbare budget voor de compensatie van halvering collegegeld gelijk blijft. Hierdoor zal naar verwachting de ruimte in de compensatie ten opzichte van de situatie in de jaren 2018-2020 verdwijnen.

Met de uitkomsten van dit onderzoek wordt duidelijk dat de Wet 'verlaagd wettelijk collegegeld' in zeer beperkte mate effect heeft gehad in de praktijk, en zeer beperkt doeltreffend is geweest om de toegankelijkheid in het hoger onderwijs en specifiek de lerarenopleidingen te verbeteren. Wel is het aannemelijk dat de wet effect heeft gehad op het leengedrag van eerstejaarsstudenten. Berenschot reflecteert dat een specifieke maatregel wellicht effectiever en doeltreffender was geweest. Besluitvorming hierover is aan een volgend kabinet. Tot slot De invoering van de Wet 'verlaagd wettelijk collegegeld' heeft in 2018 plaatsgevonden onder zeer grote tijdsdruk. Vanwege de benodigde aanpassingen in de systemen van Studielink, DUO en de hogescholen en universiteiten heeft dit ontzettend veel gevraagd van de sector hoger onderwijs.

Ik dank de gehele sector, met in het bijzonder de hogescholen en universiteiten, voor hun grote bereidheid tot medewerking. Deze samenwerking heeft de invoering van de wet op een dusdanig korte termijn mogelijk gemaakt.

11 Bachelor of Cabaret

Tot slot nog een interessant bericht dat we op internet aantreffen nl. dat de private cabaret-opleiding van de Koningstheateracademie door de CDHO doelmatig en door de NVAO als kwalitatief voldoende is bevonden. Daarmee wordt die opleiding overgeheveld naar Avans Hogeschool. Tot zover niets bijzonders, want er komen nog steeds nieuwe bekostigde en formele opleidingen bij in ons land.

Maar wat ons triggerde was dat het daarmee een wettelijke graad oplevert die met een toevoeging 'Bachelor of Cabaret' gaat heten. Echter, wat zou iemand uit het Engelstalige gebied hiervan vinden? Zouden ze dan hetzelfde beeld voor ogen hebben, met wat we hier onder cabaret verstaan?

Wikipedia levert het volgende op: *Cabaret is a form of theatrical entertainment featuring music, song, dance, recitation, or drama. The performance venue might be a pub, a casino, a hotel, a restaurant, or a nightclub with a stage for performances. The audience, often dining or drinking, does not typically dance but usually sits at tables.*

We denken ook aan de film 'Cabaret', en dan gaat om eveneens niet om wat de cabaretiers hier doen... Dus is deze toevoeging wel zo handig?

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft onlangs bekendgemaakt de Bachelor of Cabaret van de Koningstheateracademie, met ingang van 1 september 2022 volledig te bekostigen met overheidsfinanciering. Naast erkenning en financiering betekent dat ook dat de opleiding onderdeel wordt van Avans Hogeschool. Een langverwacht verlangen wordt hiermee werkelijkheid voor de cabaretopleiding. Dit meldt Avans Hogeschool.

Sinds de oprichting van de academie voor cabaret in 1999 is de Koningstheateracademie een privaat gefinancierd opleidingsinstituut. Een belangrijke stap voorwaarts werd gemaakt in 2012 toen de opleiding cabaret van de Koningstheateracademie, als onderdeel van Avans+, officieel werd geaccrediteerd tot allereerste Bachelor of Cabaret in Nederland.

Anne Uitde Haag, directeur Koningstheateracademie: "De bekostiging van de bachelor-opleiding is prachtig nieuws! Het voelt als een erkenning voor het genre cabaret als kunstvorm."

Studentenpopulatie groeit niet

Nu het ministerie van OCW de hbo-opleiding ook gaat bekostigen brengt dat een nieuwe waardering voor het onderwijs dat aangeboden kan worden aan een bredere groep talenten. De kleinschaligheid blijft: de totale studentenpopulatie zal niet groeien. De huidige én toekomstige studenten kunnen per 1 september 2022 rekenen op gunstige voorwaarden: zoals het wettelijk collegegeld

Bachelor of Cabaret

Het besluit van het ministerie van OCW leidt er ook toe dat de Koningstheateracademie onderdeel wordt van Avans Hogeschool. De Bachelor of Cabaret wordt onderdeel van het cluster Creative Innovation waar ook de opleidingen van kunstacademie St. Joost School of Art & Design, Communication & Multimedia Design, Communicatie en Business Innovation deel van gaan uitmaken.

Breed scala aan kunstdisciplines

René Bosma, directeur St. Joost School of Art & Design: "De Koningstheateracademie verrijkt de toekomstige leeromgeving in het EKP-pand. We bieden de studenten hiermee een unieke mogelijkheid tot samenwerking binnen een breed scala aan kunstdisciplines en creatieve opleidingen."

EKP-pand

Als onderdeel van het cluster Creative Innovation verhuist de Koningstheateracademie in de nabije toekomst naar het EKP-pand in Den Bosch. Deze plek wordt de komende jaren getransformeerd tot een creatieve broedplaats waar kunst, cultuur, design en creatieve economie samenkomen. In het vernieuwde EKP-pand komt een theater en horecagelegenheid waar het Koningstheater met regelmaat het talent een podium zal geven.